

Asia: VN/19048/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n poliittisen mainonnan avoimuutta ja kohdentamista koskevaa asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tietosuojavaltuutetun lausunto oikeusministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n poliittisen mainonnan avoimuutta ja kohdentamista koskevaa asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Lausuntopyyntö ja aiemmin asiassa lausuttu

Oikeusministeriö on pyytänyt tietosuojavaltuutetun toimistolta 7.4.2025 kirjallista lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta, joka koskee EU:n poliittisen mainonnan avoimuutta ja kohdentamista koskevaa asetusta täydentävää lainsäädäntöä (jäljempänä ”esitysluonnos”).

Lausuntopyynnön kohteena olevalla hallituksen esitysluonnoksella ehdotetaan säädettäväksi uusi laki poliittisen mainonnan avoimuutta ja kohdentamista koskevan Euroopan unionin asetuksen ((EU) 2024/900, jäljempänä ”polads-asetus”) valvonnan järjestämisestä. Lisäksi hallituksen esitysluonnoksella ehdotetaan muutettavaksi verkon välityspalvelujen valvonnasta annettua lakia (18/2024), ehdokkaan vaalirahoituksesta annettua lakia, puoluelakia, valtiontalouden tarkastusvirastosta annettua lakia, sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia.

Esitysluonnos on valmisteltu oikeusministeriössä virkatyönä, mutta tietosuojavaltuutetun toimistolle on varattu mahdollisuus esittää näkemyksiään jo esitysluonnoksen valmisteluvaiheessa. Olen myös lausunut polads-asetuksen neuvotteluvaiheessa valtioneuvoston U-kirjelmästä U 73/2021 vp ja U-jatkokirjelmästä UJ 24/2022 vp aiemmin liikenne- ja viestintävaliokunnalle ja perustuslakivaliokunnalle.

Todettakoon, että lisäksi olen lausunut polads-asetukseen liittyen hallituksen esityksestä HE 190/2024 vp eduskunnalle laeksi vaalirahoituksesta annetun lain, puoluelain, vaalilain sekä kansalaisaloitelain 10 §:n muuttamisesta oikeusministeriölle 21.7.2022 ja 18.6.2024 sekä perustuslakivaliokunnalle 13.2.2023 ja 12.3.2025. Pidin tuolloin tärkeänä, että nyt käsillä olevan polads-asetuksen kansallisen täytäntöönpanon ja hallituksen esityksellä HE 190/2024 vp vaalirahoituslainsäädäntöön ym. tehtävien muutosten valmistelussa huomioidaan velvoitteiden keskinäinen yhteensovittaminen.

Kiitän mahdollisuudesta lausua nyt käsillä olevasta hallituksen esitys-luonnoksesta ja esitän siitä seuraavia huomioita:

Tietosuojavaltuutetulle ehdotetut tehtävät

Poliittista mainontaa koskevassa hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi uusia tehtäviä tietosuojavaltuutetulle. Tietosuojavaltuutetun tutkinta- ja toimeenpanovaltuudet poliittisen mainonnan asetuksen 18 ja 19 artikloiden valvonnassa perustuisivat suoraan EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 58 artiklaan (esitysluonnoksen s. 28). Tietosuojavaltuutetun tehtävillä on erityinen merkitys asetuksen täytäntöönpanossa, sillä poliittisen mainonnan kohdentaminen perustuu usein henkilötietojen käsittelyyn (asetuksen johdanto-osa (6)), joten tietosuojavaltuutetun rooli asetuksen valvonnassa on keskeinen.

Muilta osin asetuksen valvonta menisi valtionalouden tarkastusviraston (jäljempänä myös ”VTV”) toimivaltaan. Kannatan tätä valvontaratkaisua ennen kaikkea sen selkeyden vuoksi. Valtionalouden tarkastusvirastolla on kokemusta vaali- ja puolerahoituksen valvonnasta ennestään ja tässä asetuksessa on läheistä liittymäpintaa mainosten rahoitukseen ja sitä kautta VTV:n aiempaan toimivaltaan.

Polads-asetuksessa 22 artiklan 1 kohdassa todetaan, että tietosuojaviranomainen valvoo asetuksen 18 ja 19 artiklan noudattamista ”omalla toimialallaan”. Sanotuissa artikloissa on nimenomaan kyse mainonnan kohdentamisesta eli henkilötietojen käsittelystä verkkomainonnan yhteydessä, joten pidän erittäin tärkeänä, että yksinomaan tietosuojavaltuutettu valvoo sanottujen artikloiden noudattamista, eikä jää epäselvyyttä siitä, voisiko joissain tilanteissa tietosuojavaltuutetun lisäksi myös VTV valvoa sanottuja artikloita.

Hallituksen esitysluonnoksessa myös ehdotetaan, että digipalveluasetuksen ((EU) 2022/2065) 26 artiklan 1 kohdan a-c alakohtien mukaiset valvontatehtävät liittyen yhteiskunnallisen ja poliittisen mainonnan avoimuuteen siirrettäisiin tietosuojavaltuutetulta valtionalouden tarkastusvirastolle ja verkon välityspalvelujen valvonnasta annettuun lakiin (18/2024) tehtäisiin tätä koskeva muutos.

Tämä muutos vaikuttaa polads-asetuksen ja digipalveluasetuksen osittaisen päällekkäisyyden takia ja valvontakokonaisuuden selkeän järjestämisen kannalta tarkoituksenmukaiselta ratkaisulta, jotta päällekkäisiltä valvontatehtäviltä välttyttäisiin. Digipalveluasetuksen 26 artiklan 1 kohdan a-c-alakohtien valvonnan osalta on jäsenvaltioissa tehty erilaisia ratkaisuja, eikä sanotun säännöksen valvonta ole eri jäsenvaltioissa välttämättä tietosuojaviranomaisen tehtävänä. Kuten esitysluonnoksessa on todettu, perustuslakivaliokunta painotti välityspalvelulakia säädettyäessä, että sääntelykokonaisuuden vaikutuksia ja toimivuutta on sääntelyn uutuuden ja monimutkaisuuden vuoksi erityisen tärkeää seurata ja arvioida jatkossa sekä kansallisesti että EU-tasolla (PeVL 13/2023 vp). Lisäksi poliittisen mainonnan asetuksen U-kirjelmää käsiteltäessä valiokunta korosti molempien asetusten välisen suhteen selkiyttämistä (PeVL 57/2022 vp).

Tärkeää on, että digipalveluasetuksen 26 artiklan 1 kohdan d-alakohdan ja 2 kohdan valvonta säilyy edelleen tietosuojavaltuutetulla, kuten esitysluonnoksessa on ehdotettu, koska niissä säädetään tietosuoja-asetusta täydentävästä, henkilötietojen käsittelyyn liittyvästä menettelystä ja sanotuilla säännöksillä on myös yhteys tietosuojavaltuutetun valvottavaksi tulevaan polads-asetuksen 19 artiklaan, kun molemmissa säädetään mainonnan kohdentamisessa käytettyjä parametreja koskevista avoimuusvelvoitteista.

Pidän hyvänä, että esitysluonnoksessa mainitaan selvyden vuoksi, että tietosuojavaltuutetulla on yleinen toimivalta valvoa henkilötietojen käsittelyä poliittisessa mainonnassa EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ja asetusta täsmentävän ja täydentävän kansallisen tietosuojalain (1050/2018) nojalla.

Onkin huomionarvoista, että esimerkiksi yleisestä tietosuoja-asetuksesta tulevat henkilötietojen käsittelyyn liittyvät läpinäkyvyysvelvoitteet (asetuksen 12–14 artiklat) tulevat digipalveluasetuksen ja polads-asetuksen avoimuusvaatimusten ohella sovellettavaksi, kun on kyse tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan kuuluvasta henkilötietojen käsittelystä. Tietosuoja-asetuksen läpinäkyvyysvaatimuksia sovelletaan tietojen käsittelyn koko elinkaaren ajan käsittelyn oikeusperusteesta riippumatta. Kuten esitysluonnoksessa on tunnistettu, on tietosuojavaltuutettu yksinomaan toimivaltainen valvomaan yleisen tietosuoja-asetuksen noudattamista.

Läpinäkyvyysvelvoitteiden taustalla on samankaltaisia perusperiaatteita kuin polads-asetuksen avoimuusvaatimuksissa. Yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 39 kappaleen mukaan luonnollisille henkilöille on oltava läpinäkyvää, miten heitä koskevia henkilötietoja kerätään ja käytetään ja niihin tutustutaan tai niitä käsitellään muulla tavoin sekä selvillä siitä, missä määrin henkilötietoja käsitellään tai on määrä käsitellä. Läpinäkyvyyden periaatteen mukaisesti kyseisten henkilötietojen käsittelyyn liittyvien tietojen ja viestinnän on oltava helposti saatavilla ja ymmärrettävissä ja niissä on käytettävä selkeää ja yksinkertaista kieltä. Tämä periaate koskee erityisesti rekisteröityjen tietoja rekisterinpitäjän identiteetistä ja käsittelyn tarkoituksista sekä lisätietoja, joilla varmistetaan kyseisiä luonnollisia henkilöitä koskevan käsittelyn asianmukaisuus ja läpinäkyvyys, sekä heidän oikeuttaan saada vahvistus ja ilmoitus heitä koskevien henkilötietojen

käsittelystä. Luonnollisille henkilöille olisi tiedotettava henkilötietojen käsittelyyn liittyvistä riskeistä, säännöistä, suojatoimista ja oikeuksista sekä siitä, miten he voivat käyttää tällaista käsittelyä koskevia oikeuksiaan. Varsinkin henkilötietojen käsittelyn nimenomaiset tarkoitukset olisi määritettävä ja ilmoitettava henkilötietojen keruun yhteydessä yksiselitteisesti ja lainmukaisesti.

Kannatan edellä mainituin perustein myös ratkaisua, jossa digipalvelukoordinaattorin koordinoitivastuu ei pitäisi sisällään polads-asetuksen 18 ja 19 artiklojen valvontaa, jota tietosuojaviranomainen tekee asetuksen 22 artiklan 1 kohdan perusteella. Kuten esitysluonnoksessa todetaan, 22 artiklan 1 kohdan mukaan 18 ja 19 artiklojen valvontaan sovelletaan tietosuoja-asetuksen VII lukua, jonka mukaan tietosuoja-asetuksen 51 artiklan mukaisella tietosuojaviranomaisella on muun muassa koordinoitivastuu kansallisella tasolla tietosuojakysymyksissä. Tietosuojavaltuutetun toimiston tehtävien ja toimivallan näkökulmasta on keskeistä, että kaikki poliittisen mainonnan asetuksen 18 artiklan ja 19 artiklan valvontaan liittyvät asiat käsitellään tietosuojavaltuutetun toimistossa.

Tietosuojavaltuutetun resurssit on turvattava

Polads-asetuksen johdanto-osan 94 kappaleen mukaan tietosuoja-asetuksen 51 artiklan mukaisia valvontaviranomaisia olisi tuettava, jotta ne voivat hyödyntää täysimääräisesti tietosuoja-asetuksen mukaisia valtuuksiaan, kuten yhteistyömenettelyä, yhdenmukaisuusmekanismeja ja kiireellistä menettelyä, poliittisen mainonnan asetuksen 18 ja 19 artiklojen rajat ylittävissä valvontatilanteissa. Esitysluonnoksessa on nostettu polads-asetuksen 25 artiklan 5 kohta, jonka mukaan 18 artiklan rikkomiset on katsottava erityisen vakaviksi, kun ne koskevat poliittista mainontaa, joka julkaistaan tai jota levitetään vaaleja tai kansanäänestystä edeltävänä viimeisenä kuukautena ja joka kohdistetaan sen jäsenvaltion kansalaisiin, jossa kyseiset vaalit tai kansanäänestys järjestetään.

Hallituksen esitysluonnoksessa on tunnistettu, että käytännössä tällainen tilanne voisi olla tarpeellinen esimerkiksi silloin, jos tietosuojavaltuutetun pitää Suomen alueella puuttua nopeasti jonkun toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen julkaisijan, kuten esimerkiksi sosiaalisen median alustan toimintaan.

Polads-asetuksen johdanto-osan 6 kappaleessa todetaan, että kun otetaan huomioon, että kohdentamisen avulla, myös mikrokohdentamisen ja muiden kehittyneiden tekniikoiden avulla, on mahdollisuus käyttää väärin henkilötietoja, tällaiset tekniikat voivat aiheuttaa erityisiä uhkia oikeutetuille yleisille eduille, joita ovat esimerkiksi oikeudenmukaisuus, yhtäläiset mahdollisuudet ja avoimuus vaalimenettelyssä sekä perusoikeudet, kuten oikeus sananvapauteen, oikeus yksityisyyteen ja henkilötietojen suojaan, oikeus yhtäläiseen kohteluun ja syrjimättömyyteen sekä oikeus saada tietoa puolueettomalla, avoimella ja moniarvoisella tavalla.

Esitysluonnoksen s. 61 mukaan ”tietosuojavaltuutetulle tulevat 18 ja 19 artiklan valvontatehtävät ovat lisätehtäviä, jotka lähtökohtaisesti voidaan hoitaa nykyisten resurssien puitteissa. Asetuksessa on kuitenkin erikseen korostettu, että tietosuojaviranomaisille tulee varata riittävät resurssit. Etenkin vaalien alla tarkastusvirastolle (sic!) voi syntyä tarvetta irrottaa resurssia asetuksen seuraamiseen ja valvontaan sekä rajat ylittäviin menettelyihin, kuten tietosuoja-asetuksen 66 artiklan kiireelliseen menettelyyn. Asetuksesta syntyvien lisätehtävien määrää ja vaikutuksia viraston resurssitarpeisiin on tässä vaiheessa vaikeaa täsmällisesti arvioida. Toisaalta tietosuojavaltuutettu on saanut digipalveluasetuksen toimeenpanon myötä lisäresursseja. Edellä sanotun perusteella, tietosuojavaltuutetun resurssitarpeita on tarkoituksenmukaisinta arvioida osana normaalia tulosoehjausta, kun asetuksen toimeenpanosta on saatu tarkempaa kokemusta.”

Esitysluonnoksen s. 67 todetaan, että: ”[a]setuksen velvoitteiden valvonta tapahtuisi lähtökohtaisesti tietosuojavaltuutetun nykyisten menettelyiden ja osaamisen puitteissa. Tehtävät hoitaminen edellyttävät kuitenkin resurssien ohjaamista kyseisten tehtävien hoitamiseen, sillä asetuksen voimaantulo nostanee poliittisen verkkomainonnan kohdentamiskysymykset aikaisempaa suuremmin esille.”

Asetuksessa tunnistettujen merkittävien negatiivisten vaikutusten vuoksi on demokraattisen yhteiskunnan perustoimintojen ja -arvojen vuoksi ehdottoman tärkeää, että asetusta valvoville viranomaisille, kuten tietosuojavaltuutetulle turvataan riittävät resurssit valvontatehtäviensä toteuttamiseksi, kuten myös Perustuslakivaliokunta on omassa lausuntokäytännössään järjestelmällisesti korostanut. Tämän asetuksen valvonnan osalta perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 4/2022 vp kiinnittänyt huomiota perusoikeuskirjan 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun riippumattoman viranomaisen keskeiseen merkitykseen tietosuojaperusoikeuden toteutumisen kannalta ja pitänyt tärkeänä, että valvontaviranomaiselle osoitetaan riittävät resurssit tehtävien asianmukaiseen hoitamiseen (ks. PeVL 4/2021 vp, kappale 52, PeVL 11/2018 vp, s. 6, PeVL 3/2017 vp, s. 7). Perustuslakivaliokunta on todennut, että mikäli tietosuojavaltuutetun toimistolle on nyt käsillä olevan sääntelyn myötä tulossa uusia tai laajentuvia tehtäviä, on valiokunnan mielestä tärkeää huolehtia valvontaviranomaisen resurssien riittävyydestä. Valiokunta totesi kiinnittävänsä valtioneuvoston huomiota asiaan.

Polads-asetuksen 18 ja 19 artiklan valvonnassa on kysymys tietosuojavaltuutetun toimiston valvontatehtävien sisällöllisestä laajentumisesta ja uusista lisätehtävistä, kun on kyse tietosuoja-asetusta täydentävästä sääntelystä. Avoimuusvelvoitteet ovat uudenlaisia, eivätkä täysin vastaa tietosuoja-asetuksen läpinäkyvyysvelvoitteita. Näin ollen pidän tärkeänä, että tietosuojavaltuutetun toimistolle osoitetaan asetuksen valvomiseksi vähintään yhden (1) henkilötyövuoden lisäresurssi.

Huomionarvoista myös on, että tietosuojavaltuutetun toimisto ei digipalveluasetuksen valvontaa varten saanut pyytämäänsä lisäresurssia. Digipalveluasetuksen valvontatehtäviin pyydettiin kahden (2) henkilötyövuoden lisäresurssi, mutta tuolloin saatiin ainoastaan 1 henkilötyövuoden lisäresurssi, joka on kohdistunut tähän mennessä erityisesti 26–28 artiklan soveltamiseen ja täytäntöönpanoon liittyvään ohjeistukseen ja neuvontaan sekä kansalliseen ja eurooppalaiseen viranomaisyhteistyöhön liittyviin tehtäviin.

Esitysluonnoksessa todetaan, että digipalveluasetuksen 26 artiklan 1 kohdan a-c alakohtien valvonnan siirtäminen tarkastusvirastolle vähentäisi poliittisen mainonnan avoimuuteen liittyvän yleisneuvonnan tarvetta (s. 67). Haluan kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että tietosuojavaltuutetulle ei ole tullut vireille edellä mainittuja säännöksiä koskevia asioita. Näin ollen 26 artiklan 1 kohdan a-c alakohtien valvonnan siirtäminen valtiontalouden tarkastusvirastolle ei vapauta tietosuojavaltuutetun resursseja.

Säännösten päällekkäisyydestä ja valvontaviranomaisten välisestä yhteistyöstä

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi uusia tehtäviä valtiontalouden tarkastusvirastolle, liikenne- ja viestintävirastolle sekä tietosuojavaltuutetulle. Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan täydennettäväksi edellä mainittujen viranomaisten nykyisiä toimivaltuuksia viranomaisten välisen yhteistyön ja tiedonvaihdon osalta.

Asetuksen mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kunkin viranomaisen tehtävät määritellään selkeästi, ja että viranomaiset tekevät tiivistä ja tuloksellista yhteistyötä tehtäviään suorittaessa. Kansallisten yhteyspisteiden on tuettava ja helpotettava tehokasta yhteistyötä kansallisten toimivaltaisten viranomaisten välillä.

Hallituksen esitysluonnos vastaa asetuksen vaatimuksiin määrittelemällä viranomaisille uusia tehtäviä ja yhteistyövelvoitteita. Esitysluonnoksessa ei kuitenkaan esitetä tarkempia esimerkkejä siitä, millaista käytännön yhteistyötä viranomaisten välillä odotetaan toteutettavan. Tämä jättää joiltain osin epäselväksi sen, miten tehokas ja asetuksen tavoitteita tukeva yhteistyö tullaan järjestämään ja toteuttamaan kansallisella tasolla.

Myös hallintolain (434/2003) 10 §:ssä on vahvistettu viranomaisten velvollisuus toimivaltansa rajoissa ja asian vaatimassa laajuudessa avustaa toista viranomaista tämän pyynnöstä hallintotehtävän hoitamisessa sekä muutoinkin pyrkiä edistämään viranomaisten välistä yhteistyötä.

Tietosuojavaltuutetun tehtävien onnistunut hoitaminen edellyttää, että tietosuojavaltuutetun toimisto saa ajoissa tiedot muiden viranomaisten havaitsemista mahdollisista henkilötietojen väärinkäytöksistä, ja että tietosuojavaltuutetun toimisto voi toisaalta jakaa omia havaintojaan muiden viranomaisten kanssa.

Tietosuojavaltuutetun roolissa korostuu myös tarve säilyttää toiminnan itsenäisyys ja riippumattomuus. Vaikka viranomaisyhteistyötä edellytetään, tietosuojavaltuutetun on voitava

toimia riippumattomasti ja varmistaa, että henkilötietojen suojaa koskevat vaatimukset toteutuvat kaikissa poliittisen mainonnan sääntelyyn liittyvissä toimissa.

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi tietosuojavaltuutetulle ja liikenne- ja viestintävirastolle velvollisuus ilmoittaa tietosuojavaltuutetulle saapuneesta asetuksen mukaisiin velvoitteisiin liittyvästä toimenpidepyynnöstä valtiontalouden tarkastusvirastolle. Tarkastusvirastolle ehdotetaan säädettäväksi velvollisuus ilmoittaa virastolle saapuneesta välityspalvelun tarjoajan 7–17 ja 21 artiklan mukaisiin velvoitteisiin liittyvästä toimenpidepyynnöstä liikenne- ja viestintävirastolle.

Kiinnittäisin huomiota siihen, että esitysluonnoksessa ei ole säädetty valtiontaloudentarkastusvirastolle tai liikenne- ja viestintävirastolle velvollisuutta ilmoittaa asetuksen 18 artiklan tai 19 artiklan mukaisiin velvoitteisiin liittyvästä havainnosta (silloin, kun ei ole kyse hallintolain 21 §:n nojalla siirrettävästä asiasta) tietosuojavaltuutetulle. Tämä voi heikentää asetuksen tavoitteiden, erityisesti henkilötietojen suojan, käytännön toteutumista. Tämä tulisi nähdäkseni ottaa jatkovalmistelussa huomioon myös lainsäädännön täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden kannalta. Jatkovalmistelussa esitykseen olisi myös hyvä lisätä konkreettisia esimerkkejä asetuksen tarkoittamasta viranomaisten välisestä yhteistyöstä.

Kiinnitän huomiota myös siihen, että asetuksen 11–12 artiklan 19 artiklan tulkintatilanteet voivat olla osin päällekkäisiä. Tällaisten tilanteiden osalta hallituksen esityksestä tulisi käydä ilmi, miltä osin toimivaltaisena viranomaisena toimii tietosuojavaltuutettu, ja miltä osin Valtiontalouden tarkastusvirasto. Havaintoni perusteella ainakin polads-asetuksen 11(1)(d) ja 12(1)(d) artikloissa on päällekkäisyyttä 19 artiklan kanssa.

Hallituksen esitysluonnoksen s. 117 todetaan, että ”valtiontalouden tarkastusvirasto, joka on tutkinut poliittisen mainonnan asetuksen rikkomistapauksen, on soveliain taho määrittämään seuraamusmaksun tai esittämään seuraamusmaksun määräämistä. Esityksen mukaan tarkastusvirastoon perustettava seuraamuslautakunta määräisi seuraamusmaksun viraston valvontaan kuuluvien velvoitteiden rikkomistilanteissa. Huomion arvoista on, että tietosuojalaissa tarkoitettu tietosuojavaltuutetun seuraamuslautakunta määräisi seuraamusmaksun tietosuojavaltuutetun toimivaltaan kuuluvien velvoitteiden rikkomisesta. Toimivaltaiset viranomaiset valvovat eri velvoitteita ja siten niillä on erillinen toimivalta. Mahdollisia päällekkäisiä seuraamusmaksumenettelyjä voidaan estää poliittisen mainonnan asetuksen 22 artiklan 7 kohdan mukaisella viranomaisten yhteistyöllä sekä kaksoisrangaistavuuden kieltä koskevien yleisten periaatteiden nojalla (kahden hallinnollisen seuraamusmaksun määräämistä samojen tosiseikkojen perusteella on käsitelty etenkin unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä (ks. esim. asiat C-117/20 bpost sekä C-151/20 Nordzucker)).” Esitysluonnoksesta ei käy selvästi ilmi, miten viranomaisten tulisi käytännössä varmistaa, että samasta asiasta ei ole jo langetettu seuraamusta.

20 artiklan valvonnasta

Polads-asetuksen 20 artiklan mukaan rekisterinpitäjien on toteutettava tarvittavat toimenpiteet toimittaakseen samaisen asetuksen 17 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuille asiasta kiinnostuneille tahoille näiden pyynnöstä ja maksutta 19 artiklassa tarkoitetut tiedot.

Asetuksen johdanto-osan 105 kappaleen mukaan yksityishenkilöiden ja yhteisöjen tulisi voida tehdä valituksia toimivaltaisille viranomaisille mahdollisista asetuksen rikkomuksista, ja viranomaisten tulee käsitellä nämä valitukset asianmukaisesti. Lisäksi asetuksessa veloitetaan jäsenvaltiot vahvistamaan rahoittajiin tai poliittisen mainonnan palvelujen tarjoajiin sovellettavat säännöt, jotka koskevat 5–17 artiklan ja 20 ja 21 artiklan rikkomisesta määrättäviä seuraamuksia tai muita tarvittavia toimenpiteitä, ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ne pannaan täytäntöön oikea-aikaisesti. Katson, että näiden määräysten perusteella voidaan tulkita, että jokaiselle asetuksen mukaiselle veloitteelle, myös 20 artiklassa säädetylle tiedonantovelvollisuudelle, tulee olla osoitettu toimivaltainen valvontaviranomainen, joka voi käsitellä mahdolliset rikkomukset ja turvata oikeussuojan.

Koska esityksessä ei ole ehdotettu nimettäväksi kansallista viranomaista valvomaan 20 artiklan toimeenpanoa, tilanne saattaa johtaa siihen, että 20 artiklan velvoitteiden täytäntöönpano jää rekisterinpitäjien omatoimisuuden varaan, eikä asiasta kiinnostuneille tahoille muodostu käytännöllisiä keinoja edistää oikeuksiensa toteutumista. Kiinnitän huomiota, että eduskunnan perustuslakivaliokunta on korostanut muun muassa lausunnossaan PeVL 65/2018 vp, että perustuslain 2 §:n 3 momentista johtuvista syistä toimivaltaisista viranomaisista ja valvontaviranomaisista on välttämätöntä säätää nimenomaisesti laissa.

Anu Talus

Tietosuojavaltuutettu

Nina Jokela

Ylitarkastaja

Jokela Nina
Tietosuojavaltuutetun toimisto